महाराष्ट्र शासन
आदिवासी विकास विभाग
(खुद्द)
मंत्रालय,मुंबई
नागरिकांची सनद
सन २०२५

नागरिकांची सनद
आदिवासी विकास विभाग - महाराष्ट्र राज्य

प्रस्तावना :-

प्रशासन लोकाभिमुख होण्यासाठी तसेच शासनाच्या दैनंदिन कामकाजात पारदर्शकता आणुन महाराष्ट्र शासनाने आदिवासी विकास विभागाचे धोरण प्रभावीपणे राबविण्यासाठी नागरिकांची सनद (सिटीझन चार्टर) तयार करण्यात आली आहे. जनतेला त्यांच्या कामाबाबत होणारी गैरसोय टाळण्यासाठी या नागरिकांच्या सनदेची निर्मिती करण्यात आली असून जनतेचे काम विहित मुदतीच्या आत करुन घेण्याचा हक्क खऱ्या अर्थाने या सनदेद्वारे प्राप्त होणार आहे. या सनदेद्वारे जनतेला चांगली सेवा देणे तसेच कायद्याची आणि नियमांची अंमलबजावणी संबंधित अधिकाऱ्याद्वारे करुन पारदर्शक प्रशासनाची खात्री जनतेला देता येईल, अशा महत्वाच्या बाबींचा समावेश यामध्ये आहे.

शासनाकडून जनतेला विविध प्रकारच्या सेवा उपलब्ध करुन दिल्या जातात. परंतु, त्या सेवांची पुरेपुर माहिती सर्वसामान्य जनतेला नसते. तसेच, या सेवा कमीत कमी वेळेत मिळाव्यात, त्या दर्जेदार असाव्यात अशी जनतेची अपेक्षा असते. याबरोबरच शासकीय कामकाजात सुधारणा करणे, पारदर्शकता आणणे व भ्रष्टाचाराला आळा घालून जनतेप्रती आपले उत्तरदायित्व जोपासणे, या उद्दिष्टांच्या पुर्ततेकरिता नागरिकांची सनद (सिटीझन चार्टर) तयार करण्यात आली आहे. विभागातील विविध स्तरावरील कार्यालयाकडून जनतेला उपलब्ध करुन देण्यात येणाऱ्या विविध सेवांचा यात समावेश आहे.

१) उद्दिष्टे

सामान्य जनतेला कार्यक्षम यंत्रणा आणि आदिवासी विकास विभागाच्या योजनांची संपूर्ण माहिती देण्यास महाराष्ट्र शासन या सनदेद्वारे कटिबध्द आहे. आदिवासी विकास विभागाशी संबंधित कामे प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प; अपर आयुक्त, आदिवासी विकास यांच्याकडून राबविण्यात येतात. तसेच, आदिवासी विकास विभागाकडून विविध योजना राबविल्या जातात. सदर योजना **परिशिष्ट "अ"** मध्ये दिलेल्या आहे.

२) दृष्टिक्षेप (Vision)

राज्यातील अनुसूचित जमातीच्या लोकांची संस्कृती व त्यांची मूल्ये यांचा आदर राखून त्यांना सक्षम बनवून त्यांचा विकास सुनिश्चित करणे. भारतीय संविधानाच्या मार्गदर्शक तत्वानुसार राज्यातील अनुसूचित जाती व **अनुसूचित जमातीच्या** लोकांचे शैक्षणिक व आर्थिक हितसंबंध जपण्यासाठी विशेष काळजी घेणे आणि त्यांचे सामाजिक अन्याय व इतर पिळवणुकीपासून संरक्षक करणे. त्यानुषंगाने अनुसूचित जमातीचा शैक्षणिक, आर्थिक आणि सामाजिक सुधारणांच्या कार्यक्रमावर भर देण्यात आला आहे. त्यानुसार आदिवासी विकास विभाग विविध विकास योजना राबवित आहे.

३) उद्देश (Mission)

प्रतिसाद देणारी, पारदर्शक आणि विद्वत्त संस्था, असा नावलौकिक प्रस्थापित करण्यासाठी आदिवासी विकास विभागाकडून अनसूचित जमातीला अधिक संपन्न, विस्तृत आणि शाश्वतरित्या विकसित करण्याच्या हेतुने सर्व स्तरावर सकारात्मक हस्तक्षेपास उत्प्रेरणा देऊन विभागास अधिक क्रियाशील करणे.

४) नियम / अधिनियम / शासन निर्णय

या विभागाशी संबंधित नियम/ अधिनियम/ महत्वाचे शासन निर्णय https://tribal.maharashtra.gov.in या आदिवासी विकास विभागाच्या संकेतस्थळावर (वेबसाईट) उपलब्ध असून ते नियमित अद्ययावत करण्यात येतात.

५) (अ) गाऱ्हाणी / तक्रारी यांचे निराकरण

कार्यपूर्तीस होणारा विलंब वा अन्य काही गाऱ्हाणी असल्यास त्यासंबंधी अपिलीय अधिकाऱ्याकडे तक्रार नोंदविता येईल. संबंधित अपिलीय अधिकाऱ्यांचे दुरध्वनी क्रमांक **परिशिष्ट "ब"** मध्ये देण्यात आले आहेत.

(ब) नागरिकांच्या सनदेचा आढावा / सिंहावलोकन

या नागरिकांच्या सनदेचा उपयुक्ततेबाबत तथा परिणामकारकतेचा आढावा आदिवासी विकास विभागाकडुन दरवर्षी घेण्यात येईल व त्यात आवश्यकतेनुसार बदल करण्यात येतील.

(क) जनसामान्यांकडून सूचना

ही नागरिकांची सनद सर्वसामान्य नागरिकांच्या छाननीसाठी नेहमीच खुली असेल व सन्माननीय नागरिकांच्या बहुमुल्य आणि यथोचित्य सूचनांचा गांभीर्यपूर्वक विचार करुन त्यात वेळोवेळी सुधारणा घडवून आणण्यात येतील. आदिवासी विकास विभागाच्या अधिनस्त येणाऱ्या सेवा उपभोगणाऱ्या नागरिकांना आपले हक्क मांडण्यासाठी सनद नेहमीच सहकार्य करेल.

(६) नागरिकांच्या सनदेची अंमलबजावणी

आदिवासी विकास विभाग नागरिकांच्या या सनदेची अंमलबजावणी करण्यास कटिबध्द आहे. आदिवासी विकास विभाग आपल्या अधिपत्याखालील सेवा कर्तव्यभावनेने व कार्यतत्परतेने उपलब्ध करुन देण्याची हमी देत आहे. या सेवा पुरविताना नागरिकांना सौजन्यपूर्ण वागणूक देण्याची जबाबदारी प्रत्येक अधिकारी / कर्मचाऱ्यांची राहील. आदिवासी विकास विभागाच्या संकेतस्थळावर तसेच प्रत्येक कार्यालयामध्ये नागरिकांच्या सनदेचे फलक लावून नागरिकांच्या सनदेस व्यापक प्रसिध्दी देण्यात येईल.

अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमातीच्या लोकांचे शैक्षणिक व आर्थिक हितसंबंध जपण्यासाठी विशेष काळजी घ्यावी आणि त्यांचे सामाजिक अन्याय व इतर पिळवणुकीपासुन संरक्षण करण्याची जबाबदारी राज्य शासनावर टाकण्यात आली आहे. भारतीय संविधानातील या मार्गदर्शक तत्वास अनुसरुन पंचवार्षिक योजनामध्ये मागासवर्गियांच्या शैक्षणिक, आर्थिक आणि सामाजिक सुधारणांच्या कार्यक्रमावर भर देण्यात आला आहे.

महाराष्ट्र राज्याचे भौगोलीक क्षेत्र ३,०७,७१३ चौ.कि.मी. एवढे असून त्यापैकी ५०,७५७ चौ.कि.मी. क्षेत्र आदिवासी उपयोजनेखाली येते. याचे प्रमाण १६.५ टक्के एवढे होते. गेल्या चार दशकांतील राज्याची लोकसंख्या व आदिवासी लोकसंख्या यांची तुलनात्मक आकडेवारी खाली देण्यात आली आहे.

जनगणना वर्ष	राज्याची एकूण लोकसंख्या (लाखात)	आदिवासी लोकसंख्या (लाखात)	टक्केवारी
१९७१	५०४.१२	३८.४१	७.६२
१९८१	६२७.८४	५७.७२	९.१९
१९९१	७८९.३७	७३.१८	९.२७
२००१	९६८.७९	८५.७७	८.८५
२०११	११२३.७४	१०५.१०	९.३५

महाराष्ट्र राज्यात एकुण ४५ अनुसूचित जमाती आहेत. त्यात मुख्यत्वे भिल्ल, गोंड, महादेव कोळी, पावरा, ठाकुर, वारली या प्रमुख आदिवासी जमाती आहेत. कोलाम (यवतमाळ जिल्हा), कातकरी (मुख्यत: रायगड व ठाणे जिल्हा) आणि माडिया गोंड (गडचिरोली जिल्हा) या केंद्र शासनाने आदिम जमाती म्हणून अधिसुचित केलेल्या अशा तीन जमाती आहेत.

राज्यात एकुण ३६ जिल्हे आहेत आणि आदिवासींची संख्या मोठया प्रमाणात धुळे, नंदुरबार, जळगांव, नाशिक व ठाणे व नवनिर्मित पालघर (सहयाद्री प्रदेश), चंद्रपुर, गडचिरोली, भंडारा, गोंदिया, नागपुर, अमरावती व यवतमाळ (गोंडवन प्रदेश) या पुर्वेकडील वनाच्छादित जिल्हयांमध्ये मुख्यत: अधिक आहे.

सन १९७५-७६ या वर्षी भारत सरकारने निर्देश दिल्याप्रमाणे ज्या गावांतील आदिवासी संख्या एकुण लोकसंख्येच्या ५० टक्यांहुन अधिक असेल त्या गावांचा समावेश एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्पामध्ये (आयटीडीपी) करण्यात आला. भारत सरकारने मान्यता दिलेले अशाप्रकारे १६ प्रकल्प होते. नंतर ज्या गावांमधील आदिवासींची लोकसंख्या ५० टक्यापेक्षा किंचतशी कमी होती त्या गावांचा समावेशही अशा एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प क्षेत्रामध्ये करण्यात आला आणि अशी क्षेत्रे अतिरीक्त आदिवासी उपयोजना (एटीएसपी गट / प्रकल्प) म्हणुन ओळखण्यात येऊ लागली. राज्य शासनाची मान्यता मिळालेली अशी ४ अतिरीक्त अदिवासी उपयोजना प्रकल्प क्षेत्रे आहेत. तसेच आदिवासीची लोकसंख्येचे वाढते प्रमाण व मोठे कार्यक्षेत्र पाहता सध्या एकूण प्रकल्प अधिकाऱ्यांची संख्या ३० आहे.

दरम्यानच्या काळात एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प क्षेत्रालगतच्या प्रदेशातही काही ठिकाणी आदिवासींची वस्ती असल्याचे भारत सरकारच्या लक्षात आले. त्यामुळे सुमारे १०,००० लोकवस्तीच्या गावांमध्ये आदिवासींची संख्या ५० टक्क्यांपेक्षा अधिक असेल तर अशा गावांचा समावेश सुधारीत क्षेत्र विकास खंडामध्ये (माडा) करण्यात यावा असे निर्देश देण्यात आले. त्याचप्रमाणे एकुण ५,००० लोकवस्तीच्या २ किंवा ३ गावांमध्ये ५० टक्क्यांपेक्षा अधिक आदिवासींची संख्या असेल अशा गावांचा समावेश मिनीमाडा क्षेत्रामध्ये करण्यात यावा, अशा सुचना आहेत. महाराष्ट्रामध्ये एकुण ४३ माडा क्षेत्रे आणि २४ मिनीमाडा क्षेत्रे आहेत.

आदिवासी विकास विभागाकडे सोपविलेल्या कामकाजामध्ये अधिक उत्तरदायी प्रशासन होण्याच्या दृष्टीने १९९२ मध्ये या विभागाची पुनर्रचना करण्यात आली. राज्यात आयुक्त, आदिवासी विकास, महाराष्ट्र राज्य, नाशिक यांच्या अधिपत्याखाली अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक, ठाणे, अमरावती व नागपुर आणि प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प ३० कार्यालय कार्यरत असुन त्यापैकी ११ एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प अत्यंत संवेदनशील म्हणुन घोषित करण्यात आली आहे. त्यामध्ये नाशिक, कळवण, तळोदा, जव्हार, डहाणु, धारणी, किनवट, पांढरकवडा, गडचिरोली, अहेरी व भामरागड यांचा समावेश आहे.

आदिवासी उपयोजना

सन १९७५-७६ पासुन एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्पामध्ये (आयटीडीपी) सर्व मार्गानी मिळणाऱ्या निधीचा विनियोग करण्यासाठी आदिवासी उपयोजना (टिएसपी) सुरु करण्याची कल्पना साकार होऊ लागली. परिणामी आदिवासी उपयोजना आणि आदिवासी विकास प्रकल्प या दोन्ही संज्ञा परस्परांकरिता समान अर्थाने वापरल्या जाऊ लागल्या आणि आदिवासी विकास प्रकल्प क्षेत्रातच आदिवासी उपयोजना क्षेत्र असे संबोधण्यात येऊ लागले.

राज्य शासनाने श्री. द. म. सुकथनकर, राज्य नियोजन मंडळाचे सदस्य आणि माजी मुख्य सचिव यांच्या अध्यक्षतेखाली समिती स्थापन करुन सदर समितीच्या अहवालातील शिफारशी स्विकारल्या आहे. राज्याच्या एकूण लोकसंख्येच्या ९ टक्के आदिवासी लोकसंख्या आहे. त्यामुळे सदर लोकसंख्या विचारात घेऊन लोकसंख्येच्या प्रमाणात आदिवासी जनतेच्या विकासासाठी निधी उपलब्ध करुन देण्यात यावा अशा आशयाची शिफारस सुकथनकर समितीने केली. सदर शिफारशीनुसार टप्प्या टप्प्याने ९ टक्के पर्यंत नियतव्यय उपलब्ध करुन द्यावयाचा होता. त्याप्रमाणे टप्प्याटप्प्याने प्रतिवर्षी नियतव्ययात वाढ होऊन सन २००५-०६ पासुन सरासरी ९ टक्के नियतव्यय उपलब्ध होत आहे.

सदर योजनांसाठी कमाल मर्यादेच्या अधिन राहुन प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प हे जिल्हयातील अंमलबजावणी अधिकाऱ्यांकडुन आदिवासी उपयोजना क्षेत्र व आदिवासी उपयोजना बाह्य क्षेत्रात राबविण्याच्या योजनांचे प्रस्ताव मागवितात व संकलित प्रारुप आराखडा तयार करुन जिल्हा नियोजन मंडळापुढे मंजुरीसाठी सादर करतात. याप्रमाणे प्रत्येक जिल्हा नियोजन मंडळाने मंजूर केलेला जिल्हानिहाय प्रारुप आराखडा संकलीत करुन राज्याची जिल्हा वार्षिक आदिवासी उपयोजना तयार होते. सदर योजनेत योजनानिहाय प्रस्तावित नियतव्ययास मंजूरी मिळाल्यानंतर मंजूर नियतव्यय अर्थसंकल्पीत करुन प्रत्येक विभागास मागणीप्रमाणे आदिवासी विकास विभाग तरतूद उपलब्ध करुन देते. त्याप्रमाणे संबंधित विभागाकडुन मार्गदर्शक सुचनाप्रमाणे खर्च करण्यात येतो व खर्चाचा मासिक प्रगती अहवाल आदिवासी विकास विभागास सादर केला जातो.

आदिवासी विकास विभागामार्फत जिल्हास्तरीय तसेच राज्यस्तरीय योजना राबविण्यात येत होत्या. सन २००९-२०१० या आर्थिक वर्षात माहे डिसेंबर, २०१० पासुन आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई यांच्याकडील शासन निर्णय क्रमांक टिएसपी-२००८/प्र.क्र.६/का-६, दिनांक १६ डिसेंबर, २००९ अन्वये आदिवासी उपयोजना जिल्हा वार्षिक योजना निधी अर्थसंकल्पीत करणे, वितरीत करणे व या निधीतील कामांना प्रशासकीय मान्यता देण्याबाबतची सुधारीत कार्यपध्दती अंमलात आली आहे.

वरील शासन निर्णयान्वये सन २०१०-२०११ या आर्थिक वर्षापासून आदिवासी उपयोजनेच्या जिल्हास्तरीय निधी अर्थसंकल्पीत करुन, वितरीत करणे व त्यामधील कामांना प्रशासकीय मान्यता देण्याबाबतच्या प्रस्तावित कार्यपध्दतीमध्ये बदल करुन यापुढे आदिवासी उपयोजनेखालील जिल्हास्तरीय निधी अर्थसंकल्पीत करणे, तरतुदीचे वितरण व प्रशासकीय मान्यता प्रदान करणे, तसेच पुर्नविनियोजन करणे इत्यादीबाबत सर्व अधिकार जिल्हाधिकारी यांना प्रदान करण्यात आले आहेत.

सदरच्या योजना आदिवासींना वैयक्तिक लाभ देणाऱ्या आणि आदिवासींना सामुहिक तसेच क्षेत्रविकास करण्यांकरिता राबविण्यात येतात. जिल्हा वार्षिक आदिवासी उपयोजने अंतर्गत राज्यातील विविध प्रशासनिक विभागामार्फत विविध योजना राबविण्यांत येतात. त्यांचे मुख्यत्वे ९ विकासशिर्ष आहेत ते पुढीलप्रमाणे.

१. कृषी व संलग्न सेवा
२. ग्रामीण विकास
३. विशेष क्षेत्रीय कार्यक्रम
४. पाटबंधारे व पुरनियंत्रण
५. विद्युत विकास
६. उद्योग व खनिजे
७. वाहतुक व दळणवळण
८. सामान्य आर्थिक सेवा
९. सामाजिक व सामुहिक सेवा.

आदिवासी विकास विभागाची रचना :

शासनस्तरावर मा.मंत्री (आदिवासी विकास विभाग), तसेच, मा. राज्यमंत्री (आदिवासी विकास विभाग) यांच्या अधिपत्याखाली मा. अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/ सचिव (आदिवासी विकास विभाग) हे वरिष्ठ प्रशासकीय अधिकारी आहेत. शासन स्तरावर अनुसूचित जमातीकरिता विविध धोरणात्मक निर्णय, अर्थसंकल्प इत्यादी बाबी हाताळल्या जातात.

प्रशासकीय घटक :

आदिवासी विकास आयुक्तालयांचे क्षेत्रीय प्रमुख आयुक्त, आदिवासी विकास आहे. त्यांच्या अधिनस्त राज्यातील आदिवासी उपयोजना क्षेत्रात ४ प्रादेशिक अपर आयुक्त, आदिवासी विकास यांच्या स्तरावर विभागले असून त्यांचे प्रमुख भारतीय प्रशासन सेवा या दर्जाचे अधिकारी आहेत. प्रादेशिक कार्यालयाचे विभाजन केलेले असुन ३० प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प अशी विभागणी करण्यात आलेली आहे.

आदिवासी विभाग मंत्रालयीन रचना

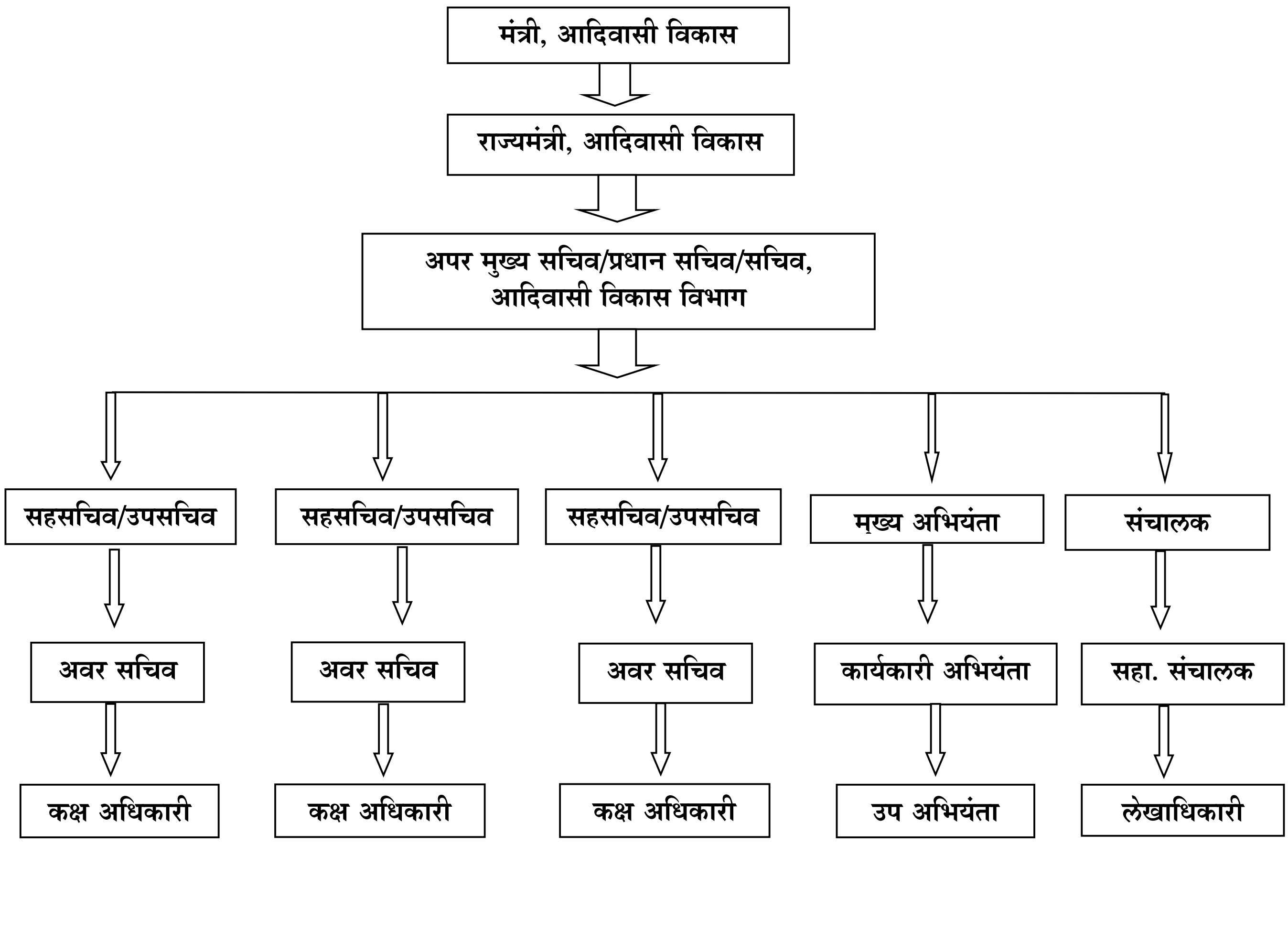

आदिवासी विकास विभाग (Organization Chart)

- मंत्री, आदिवासी विकास विभाग
  - राज्यमंत्री, आदिवासी विकास विभाग
    - अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव /सचिव आदिवासी विकास विभाग
      - आयुक्त, आदिवासी संशोधन व प्रशिक्षण संस्था, पुणे
        - अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती, पुणे
        - अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती, ठाणे
        - अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती, पालघर
        - अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती, नाशिक
        - अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती, नाशिक-२
        - अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती, नंदूरबार
        - अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती, धुळे
        - अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती, छत्रपती संभाजीनगर
        - अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती, किनवट (मुख्यालय छ.संभाजीनगर)
        - अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती, अमरावती
      - व्यवस्थापकीय संचालक, आदिवासी सहकारी विकास महामंडळ, मर्या. नाशिक
      - शबरी आदिवासी वित्त व विकास महामंडळ, नाशिक
      - आयुक्त, आदिवासी विकास, महाराष्ट्र राज्य, नाशिक
        - अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, ठाणे
          - प्रकल्प अधिकारी, ए.आ.वि.प्र., जव्हार
          - प्रकल्प अधिकारी, ए.आ.वि.प्र., डहाणू
          - प्रकल्प अधिकारी, ए.आ.वि.प्र., शहापूर
          - प्रकल्प अधिकारी, ए.आ.वि.प्र., घोडेगांव
          - प्रकल्प अधिकारी, ए.आ.वि.प्र., पेण
          - प्रकल्प अधिकारी, ए.आ.वि.प्र., सोलापूर
          - प्रकल्प अधिकारी, ए.आ.वि.प्र., मुंबई
        - अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक
          - प्रकल्प अधिकारी, ए.आ.वि.प्र., नाशिक
          - प्रकल्प अधिकारी, ए.आ.वि.प्र., कळवण
          - प्रकल्प अधिकारी, ए.आ.वि.प्र., तळोदा
          - प्रकल्प अधिकारी, ए.आ.वि.प्र., यावल
          - प्रकल्प अधिकारी, ए.आ.वि.प्र., राजूर
          - प्रकल्प अधिकारी, ए.आ.वि.प्र., नंदुरबार
          - प्रकल्प अधिकारी, ए.आ.वि.प्र., धुळे
        - अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, अमरावती
          - प्रकल्प अधिकारी, ए.आ.वि.प्र., किनवट
          - प्रकल्प अधिकारी, ए.आ.वि.प्र., धारणी
          - प्रकल्प अधिकारी, ए.आ.वि.प्र., पांढरकवडा
          - प्रकल्प अधिकारी, ए.आ.वि.प्र., कळमनूरी
          - प्रकल्प अधिकारी, ए.आ.वि.प्र., औरंगाबाद
          - प्रकल्प अधिकारी, ए.आ.वि.प्र., पुसद
          - प्रकल्प अधिकारी, ए.आ.वि.प्र., अकोला
        - अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, नागपूर
          - प्रकल्प अधिकारी, ए.आ.वि.प्र., गडचिरोली
          - प्रकल्प अधिकारी, ए.आ.वि.प्र., अहेरी
          - प्रकल्प अधिकारी, ए.आ.वि.प्र., भामरागड
          - प्रकल्प अधिकारी, ए.आ.वि.प्र., देवरी
          - प्रकल्प अधिकारी, ए.आ.वि.प्र., चिमूर
          - प्रकल्प अधिकारी, ए.आ.वि.प्र., चंद्रपुर
          - प्रकल्प अधिकारी, ए.आ.वि.प्र., भंडारा
          - प्रकल्प अधिकारी, ए.आ.वि.प्र., नागपुर
          - प्रकल्प अधिकारी, ए.आ.वि.प्र, वर्धा

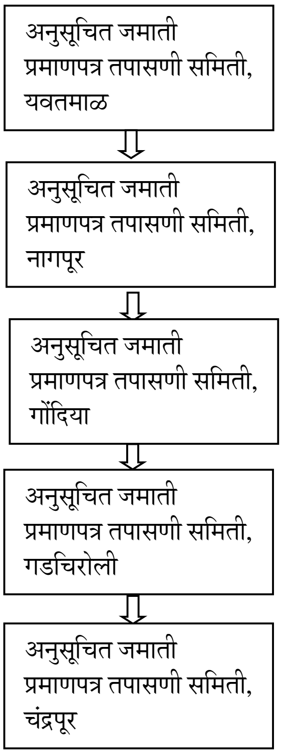
अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती, यवतमाळ
अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती, नागपूर
अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती, गोंदिया
अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती, गडचिरोली
अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती, चंद्रपूर

परिशिष्ट "अ"
आदिवासी विभागामार्फत राबविण्यात येणाऱ्या योजना

अ.क्र	योजनेचे नाव
(१)	शासकीय आश्रमशाळा समूह योजना
(२)	स्वेच्छा संस्थांना आश्रमशाळा चालविण्यास अर्थसहाय्य
(३)	शासकीय आश्रमशाळेत कनिष्ठ महाविद्यालय सुरु करणे
(४)	अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना शहरातील इंग्रजी माध्यमाच्या नामांकित निवासी शाळांमध्ये शिक्षण देणे.
(५)	पंडित दिनदयाल उपाध्याय स्वयंम योजना
(६)	आदिवासी मुला-मुलींची शासकीय वसतिगृहे
(७)	अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना शालांत परीक्षोत्तर शिष्यवृत्ती (भारत सरकार शिष्यवृत्ती) योजना
(८)	राज्यातील शासनमान्यता प्राप्त खाजगी विनाअनुदानित व कायम विनाअनुदानित संस्थांमधील व्यावसायिक अभ्यासक्रमांमध्ये प्रवेश घेणाऱ्या अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्याच्या शैक्षणिक शुल्कांच्या प्रतिपूर्तीबाबत
(९)	व्यावसायिक पाठयक्रमात शिकणाऱ्या अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना निर्वाह भत्ता देणे
(१०)	महाराष्ट्र ट्रायबल पब्लिक स्कूल सोसायटी एकलव्य मॉडेल निवासी शाळा योजना
(११)	सुवर्ण महोत्सवी आदिवासी पूर्व माध्यमिक शिष्यवृत्ती योजना
(१२)	अनुसूचित जमातीच्या मुलां-मुलींना परदेशात शिक्षणासाठी शिष्यवृत्ती देणे.
(१३)	केंद्रवर्ती अर्थसंकल्प (न्युक्लिअस बजेट)
(१४)	मोटार वाहनचालक प्रशिक्षण केंद्र योजना
(१५)	सैन्य व पोलीस भरतीपुर्व प्रशिक्षण योजना
(१६)	अनुसूचित जमातीच्या उमेदवारांसाठी सेवायोजन नोंदणी
(१७)	आदिवासी क्षेत्रात उल्लेखनीय काम करणाऱ्या सामाजिक कार्यकर्त्यांना/संस्थांना आदिवासी सेवक/ सेवा संस्था पुरस्कार.
(१८)	अनुसूचित जमातीच्या सामुहिक विवाह सोहळ्यात सहभागी होणाऱ्या दांपत्याकरिता कन्यादान योजना राबविणे
(१९)	भूमिहिन दारिद्रय रेषेखालील आदिवासींचे सबळीकरणा व स्वाभिमान योजना
(२०)	शबरी आदिवासी घरकुल योजना
(२१)	पारधी विकास कार्यक्रम
(२२)	भारतरत्न डॉ.ए.पी.जे.अब्दुल कलाम अमृत आहार योजना
(२३)	अनुसूचित जमाती व इतर पारंपारिक वन निवासी (वनहक्क मान्यता) अधिनियम, २००६
(२४)	स्वयंरोजगारासाठी वाहन खरेदी तसेच इतर व्यवसाय सुरु करण्यासाठी राज्य शासनाच्या अर्थसहाय्याने कर्जयोजना

****

परिशिष्ट "ब"

आदिवासी विकास विभाग,मंत्रालय				
फॅक्स क्रमांक (१) २२८३३६६५ (२) २२०४८७९० ईमेल- sec.tribal@maharashtra.gov.in	खोली क्रमांक	दूरध्वनी क्रमांक		
		कार्यालय	निवास	भ्रमणध्वनी
मा.ना.डॉ. अशोक वुईके, मा. मंत्री, आदिवासी विकास	दालन क्र.५०२ (मध्य बाजू, ५ वा मजला, मंत्रालय मुख्य इमारत)	१) २२०२५३६० २) २२०२४९५०	२२०२३४७६/ २२०२३४७५	९६३७३२८११९
मा. श्री. इंद्रनिल नाईक, मा. राज्यमंत्री आदिवासी विकास	दालन क्र. ७२२, ७२२अ व ७२४विस्तार इमारत, ७ वा मजला, मंत्रालय	२२०२११०३/ २२०२११०५		९५५२२२५५५५
श्री. विजय वाघमारे, (भाप्रसे) सचिव, आदिवासी विकास विभाग	१३५ (विस्तार)	१) २२०२६७४२ २) ३७७८ (विस्तार) ३) २२८५२६४३		७५०६२५०७६५

अ.क्र	अधिकाऱ्याचे नांव	पदनाम	कार्यासन क्रमांक	खोली क्रमांक	दूरध्वनी क्रमांक		
					विस्तार	कार्यालय	भ्रमणध्वनी
१	**श्री. आबासाहेब नागरगोजे, मुख्य अभियंता, बां.व्य.क.**			**बांध.भवन**			८७९३४५६१११
२	**श्रीमती राजश्री राऊत संचालक, अर्थ व लेखा परीक्षण कक्ष**			**१५३(बी)**		२२०२३१४७	९८२०२०६०००
३	**श्री. वि. फ. वसावे, सह सचिव कार्या-०६, ०६-अ,१३, १६,१८,रोखशाखा**				३५३७	२२०२३३७७	७७१८८८३६२२
४	**श्री. म. रं. शेळके, सह सचिव कार्या-०१,०५,०८,०९,१४,१९, संगणक कक्ष, बांधकाम कक्ष**			**१३१**	३५७८	२२०२१२३९	९९६७४३६३७८
५	**श्री. र. तु. जाधव, उप सचिव कार्या-०३,०४,०७,१०, ११, १२, १५,**				३६७५	२२०२५०९४	९८६९३९६८८७
६	**श्री. उदय गवस, अवर सचिव - कार्या- ४, १०, ११, १२**			**१३३**	--	२२८३३६६५	९८३३९१२१३०
७	**श्री. संजय पाटील, अवर सचिव - ३, ७, १५**			**१५३**	--	--	९७३०९९९५५५
८	**श्री. प्रदिप रा. मोरे, अवर सचिव- कार्या-१३, १६, १८ (अति. कार्यभार- ६, ६ अ)**			**१३४**	--	--	९९६७१६४४४५
९	**श्री. रघुवीर कटके, अवर सचिव- कार्या- ५,८,१४**			**१३३**	--	--	८१०८१०९२७७
१०	**श्री. अरविंद कांबळे, अवर सचिव कार्या-१,९,१९ व संगणक कक्ष**			**१३४**	--	२२८३३६६५	९८२१५३६९३३
११	**श्रीमती शैला र. मिठबावकर**	कक्ष अधिकारी	**१**	१३१	३०३१	२२७९ ३०३१	९८९२९७५२४४
१२	**श्री. सर्जेराव पाटील**	कक्ष अधिकारी (अ.का.)	**३**	एम-५(ए)	--	--	९६६५७१३६१५
१३	**श्री. प. बा. बंडगर**	कक्ष अधिकारी (अ.का.)	**४**	१३४	--	--	९९२१७५१५९०
१४	**श्री. ज्ञानेश्वर गोपतवाड**	कक्ष अधिकारी	**५**	एम-५(बी)	३०३०	२२०४७१५६	७७१००६५७४४
१५	**श्री. कि. कि. पवार**	कक्ष अधिकारी	**६**	एम-५(ए)	३७७९	२२०४७१४५	९०९६३८०७७२
१६	**श्री. राजेंद्र दे. भवारी**	कक्ष अधिकारी	**६-अ**	एम-५(ए)	३७७९	२२०४७१४५	९५९४६०४६४९
१७	**श्री. सुरज मुनेश्वर**	कक्ष अधिकारी	**७**	१३३	३०२९	२२०४७१४४	७७३८८२३९३०
१८	**श्री. प्रविणकुमार पानसरे**	कक्ष अधिकारी	**८**	एम-५(ए)	--	--	८६९९९६८५८९
१९	**श्री. स. वि. कोवे**	कक्ष अधिकारी	**९**	एम-५(ए)	--	--	९७६९०३४५२५
२०	**श्री. मनिष पाटील**	कक्ष अधिकारी	**१०**	१३४	--	--	९९३०३१३७१६
२१	**श्री. प्र. गो. साठे**	कक्ष अधिकारी	**११**	१३३	--	--	९८२११६३७६०
२२	**श्री. सर्जेराव पाटील**	कक्ष अधिकारी	**१२**	एम-५(बी)	३०३०	२२०४७१५६	९६६५७१३६१५
२३	**श्री. पां. म. राऊत**	कक्ष अधिकारी	**१३**	१३१	३०२९	२२७९ ३०३१	९२२४१६२८०७
२४	**श्री. स. वि. कोवे**	कक्ष अधिकारी (अ.का)	**१४**	एम-५(ए)	--	--	९७६९०३४५२५
२५	**श्री. प. बा. बंडगर**	कक्ष अधिकारी	**१५**	१३१	३०३०	२२७९ ३०३१	९९२१७५१५९०
२६	**श्री. उमेश हिर्लेकर**	कक्ष अधिकारी	**१६**	एम-५(बी)	३०३०	२२०४७१५६	८३६९४९१२३७

२७	**श्री. भरत शिंदे**	प्रभारी नोंदणी सहायक	**१८**	एम-५(ए)	३७१४	२२७९३७१४	९८८१५६२३७५
२८	**श्री. स. श्री. खांडेकर**	कक्ष अधिकारी	**१९**	एम-५(ए)	--	--	८१०८५२०२८५
२९	**श्रीमती रोनक विश्वासे**	कक्ष अधिकारी (अ.का)	**सं.क.**	१३४	३०२९	२२०४७१४४	९६०४५७११६५
३०	**श्रीमती शैला र. मिठबावकर**	कक्ष अधिकारी (अ.का)	**रो. शा.**	१३१			९८९२९७५२४४
३१	**श्रीमती कांचन धोत्रे**	लेखा अधिकारी	**ले. प. क.**	१५३ ब	--	२२०२३१४७	७२१८१४४०४७
३२	**श्री. विनोद सांगळे**	लेखा अधिकारी	**ले. प. क.**	१५३ ब		२२०२३१४७	९८९२९८१५३७

आयुक्त, आदिवासी विकास, महाराष्ट्र राज्य, नाशिक या कार्यालयाचा संपर्क तपशिल

अ.क्र.	पदनाम	कार्यालय	संकेतस्थळ (ई-मेल)
१	आयुक्त	०२५३-२५७७५१०	ctd.nsk-mh@gov.in
२	अपर आयुक्त (मुख्यालय)	०२५३-२५७४२३५	
३	सह आयुक्त	०२५३-२५७५६१५	admnctd.nsk-mh@gov.in
४	सह आयुक्त (शिक्षण)		ednctd.nsk-mh@gov.in
५	सह आयुक्त (नियोजन)		planctd.nsk-mh@gov.in
६	सह संचालक (लेखा व कोषा)		budgetctd.nsk-mh@gov.in
७	उप आयुक्त (प्रशासन)		admnctd.nsk-mh@gov.in
८	उप आयुक्त (विकास/केंद्रीय योजना)		constctd.nsk-mh@gov.in
९	उपसंचालक (लेखा परिक्षण)		budgetctd.nsk-mh@gov.in
१०	सहाय्यक आयुक्त (केंद्रीय योजना)		constctd.nsk-mh@gov.in
११	सहाय्यक आयुक्त (विकास)		devctd.nsk-mh@gov.in
१२	सहाय्यक आयुक्त (नियोजन)		planctd.nsk-mh@gov.in
१३	सहाय्यक प्रकल्प अधिकारी (प्रशासन)		admnctd.nsk-mh@gov.in
१४	सहाय्यक प्रकल्प अधिकारी (विकास)		devctd.nsk-mh@gov.in
१५	सहाय्यक प्रकल्प अधिकारी (केंद्रीय योजना)		constctd.nsk-mh@gov.in
१६	सहाय्यक प्रकल्प अधिकारी (नियोजन)		planctd.nsk-mh@gov.in
१७	सहाय्यक प्रकल्प अधिकारी (शि) अनुआशा		aasctd.nsk-mh@gov.in
१८	सहाय्यक प्रकल्प अधिकारी (शि) शाआशा		ednctd.nsk-mh@gov.in
१९	सहाय्यक प्रकल्प अधिकारी (शि) शावगृ		ednctd.nsk-mh@gov.in
२०	लेखा अधिकारी (आहरण व संवितरण)		budgetctd.nsk-mh@gov.in
२१	लेखा अधिकारी (लेखा परिक्षण)		budgetctd.nsk-mh@gov.in
२२	लेखा अधिकारी (लेखा परिक्षण)		budgetctd.nsk-mh@gov.in

महाराष्ट्र राज्य सहकारी आदिवासी विकास महामंडळ मर्यादित, नाशिक		
पदनाम	**दुरध्वनी क्रमांक**	**संकेतस्थळ (ई-मेल)**
व्यवस्थापकीय संचालक	०२५३-२५७६८	msctdcnsk@gmail.com
शबरी आदिवासी वित्त व विकास महामंडळ मर्यादित, नाशिक		
व्यवस्थापकीय संचालक	०२५३-२३१५८६०	shabarinsk@gmail.com

अपर आयुक्त कार्यालय, आदिवासी विकास या कार्यालयांचा संपर्क तपशिल

अ.क्र.	विभाग	दुरध्वनी क्रमांक	संकेतस्थळ (ई-मेल)
१	नाशिक	०२५३-२५७५८१६	atc.nsk-mh@gov.in
२	ठाणे	०२२-२५८२३५२८	atc.thane-mh@gov.in
३	अमरावती	०७२१-२५५३९६६	atc.amr-mh@gov.in
४	नागपूर	०७१२-२५६०१२७	atc.ngp-mh@gov.in

प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प या कार्यालयांचा संपर्क तपशिल

अ.क्र.	प्रकल्प कार्यालय	दुरध्वनी क्रमांक	संकेतस्थळ (ई-मेल)
१	नाशिक	०२५३-२५७७४१०	poitdp.nsk-mh@gov.in
२	कळवण	०२५९२-२५०१०१	poitdp.kalwan-mh@gov.in
३	धुळे	०२५६२-२४०९५५	poitdp.dhule-mh@gov.in
४	नंदूरबार	०२५६४-२१०३०३	poitdp.ndb-mh@gov.in
५	तळोदा	०२५६७-२३२२२०	poitdp.taloda-mh@gov.in
६	यावल	०२५८५-२६१४३२	poitdp.yawal-mh@gov.in
७	राजूर	०२४२४-२५१०३७	poitdp.rajur-mh@gov.in
८	शहापुर	०२५२७-२७२१५७	poitdp.shahapur-mh@gov.in
९	जव्हार	०२५२०-२२२४१३	poitdp.jawhar-mh@gov.in
१०	डहाणू	०२५२८-२२२०६६	poitdp.dahanu-mh@gov.in
११	घोडेगांव	०२१३३-२४४२६६	poitdp.ghodegaon-mh@gov.in/ poghodegaon@gmail.com
१२	सोलापूर	०२१७-२३११६००	poitdp.solapur-mh@gov.in/ posolapurdist@yahoo.com
१३	पेण	०२१४३-२५२५१९	poitdp.pen-mh@gov.in
१४	मुंबई	०२२-२८६५४०२३	poitdp.mum-mh@gov.in
१५	धारणी	०७२२६-२२४२१७	poitdp.dharni-mh@gov.in
१६	अकोला	०७२४-२४२५०६८	poitdp.akola-mh@gov.in
१७	पुसद	०७२३३-२४९५४६	poitdp.pusad-mh@gov.in

१८	पांढरकवडा	०७२३५-२२७४३६	poitdp.pkwada-mh@gov.in
१९	किनवट	०२४६९-२२२०१५	poitdp.kinwat-mh@gov.in
२०	कळमनूरी	०२४५५-२२०३३३	poitdp.knuri-mh@gov.in
२१	छत्रपती संभाजीनगर	०२४०-२९५२५००	poitdp.abd-mh@gov.in
२२	नागपूर	०७१२-२५६०७२६	poitdp.ngp-mh@gov.in
२३	वर्धा	०७१५२-२५०७७३	poitdpwardha@gmail.com
२४	चंद्रपूर	०७१७२-२५१२७०	pochandrapur@yahoo.co.in
२५	चिमूर	०७१७०-२६५५२४	poitdp.chimur-mh@gov.in
२६	देवरी	०७१९९-२२५१४४	poitdp.deori-mh@gov.in
२७	भंडारा	०७१८४-२५१२३३	poitdp.bhandara-mh@gov.in
२८	गडचिरोली	०७१३२-२२२२८६	poitdp.gchiroli-mh@gov.in
२९	अहेरी	०७१३३-२७२०३१	poitdp.aheri-mh@gov.in
३०	भामरागड	०७१३४-२६६१६६	poitdp.bgad-mh@gov.in

अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समित्यांच्या संपर्कासाठी तपशिल

आयुक्त, आदिवासी संशोधन व प्रशिक्षण संस्था,२८, क्वीन्स गार्डन, पुणे - ४११ ००१.

दु.क्र.०२०-२६३६०९४१/२६३६२७७२/२६३३३७४३/२६३३०२३०/२६३३२३८०/२६३६००२६

फॅक्स-०२०-२६३६००२६ : e-mail —est.trti-mh@nic.in

Website address -(www.trti.maharashtra.gov.in)

अ.क्र.	अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समितीचे नाव व पत्ता	महसूल विभाग	कार्यक्षेत्रातील जिल्हे
१	सहआयुक्त तथा उपाध्यक्ष, अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती, पुणे विभाग, सी विंग, पाचवा मजला, कपील टॉवर्स, पुणे आर.टी.ओ.कार्यालय शेजारी, संगम पुलाजवळ पुणे-४११००१ फोन नं.०२०-२६०५७९६१ Email- tcscpun०१@gmail.com	पुणे	पुणे, सातारा, सांगली, सोलापुर, कोल्हापूर
२	सहआयुक्त तथा उपाध्यक्ष, अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती, ठाणे एमटीएनएल इमारत, ६ वा मजला, गणेश टॉकीजवळ, चरई, ठाणे (पश्चिम)-४००६०१ फोन नं. ०२२-२५३०२९३० Email- tcsctha.mah@nic.in / tcscthane@yahoo.com	कोकण	मुंबई शहर, मुंबई उपनगर, ठाणे, रायगड, रत्नागिरी, सिंधुदुर्ग.
३	सहआयुक्त तथा उपाध्यक्ष, अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती, पालघर जिल्हाधिकारी मुख्यालय संकुल, प्रशासकीय इमारत "अ", दुसरा मजला २०२, नवनगर, पालघर जि.पालघर-४०१४०४ फोन नं.०२५-२५२९९६२२ Email- cvcpalghar2022@gmail.com	कोकण	पालघर
४	सहआयुक्त तथा उपाध्यक्ष, अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती, नाशिक विभाग, आदिवासी विकास भवन, दुसरा मजला, जुना आग्रा रोड, नाशिक-४२२००२. फोन नं. ०२५३-२५७७०५९ Email- tcscnsk.mah@nic.in/cvcnashik99@gmail.com	नाशिक	नाशिक जिल्हयातील बागलाण, कळवण, सुरगाणा, पेठ, दिंडोरी, त्र्यंबकेश्वर व इगतपुरी तालुके.
५	सहआयुक्त तथा उपाध्यक्ष, अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती, नाशिक-२ डॉक्टर हाऊस, २ रा मजला, (ठक्कर बझार समोर) त्रिंबक नाका, नविन सिबीएस, नाशिक फोन नं.०२५३-२५७७०५९ Email- tcscnsk.mah@nic.in	नाशिक	नाशिक जिल्हयातील मालेगांव, देवळा, चांदवड, नांदगांव, निफाड, येवला व सिन्नर हे तालुके व अहिल्यानगर जिल्हा.
६	सहआयुक्त तथा उपाध्यक्ष, अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती, नंदूरबार शासकीय दुध शितकरण केंद्र इमारत, आर.टी.ओ. कार्यालयाजवळ, साक्री रोड, नंदुरबार ४२५४१२ फोन नं. ०२५६४-२१०१३० Email- tcsc.ndb-mah@gov.in	नाशिक	नंदूरबार
७	सहआयुक्त तथा उपाध्यक्ष, अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती, धुळे सिंधुमाणिक, सर्व्हे नं.५३ पैकी सि.स.क्र. ५२५२, एकविरा देवी हायस्कूलसमोर, शारदानगर, विद्यानगर परिसर, देवपूर, धुळे- ४२४००५ फोन नं.०२५६४-२९९४३१ Email- tcsc.dhule.mah@gmail.com/	नाशिक	धुळे, जळगाव

अ.क्र.	अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समितीचे नाव व पत्ता	महसूल विभाग	कार्यक्षेत्रातील जिल्हे
	tcscdhule@gmail.com		
८	सहआयुक्त तथा उपाध्यक्ष, अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती, छत्रपती संभाजीनगर, प्लॉट नं. १०, सेक्टर ई-१, सेंट लॉरेन्स हायस्कूलजवळ, सिडको बस स्टॅण्डसमोर, छत्रपती संभाजीनगर -४३१००३ फोन नं. ०२४०-२६६२९०१. Email- tcscaur.mah@nic.in	छत्रपती संभाजीनगर	छत्रपती संभाजीनगर, जालना, परभणी, बीड, धाराशिव.
९	सहआयुक्त तथा उपाध्यक्ष, अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती, किनवट (मुख्यालय छत्रपती संभाजीनगर) अभिराम बिल्डींग, प्लॉट नं. २६५, सेक्टर, काळा गणपती मंदिराच्या बाजूला, सिडका, छत्रपती संभाजीनगर-४३१००३ फोन नं. ०२४०-२३६२९०१. Email- tcskin.mah@gmail.com	छत्रपती संभाजीनगर	नांदेड, हिंगोली, लातूर
१०	सहआयुक्त तथा उपाध्यक्ष, अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती, अमरावती. मा. राज्य माहिती आयोगाच्या कार्यालयासमोर, सना बिल्डींग, चपराशीपुरा, अमरावती-४४५००१. फोन नं. ०७२१-२५५०९९१ Email- tcscamr.mah@nic.in	अमरावती	अमरावती, अकोला, बुलढाणा.
११	सहआयुक्त तथा उपाध्यक्ष, अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती, यवतमाळ. साई उत्तम विला, घर नं.३, रंगोली ग्राऊंड जवळ, शास्त्रीनगर, यवतमाळ-४४५००१. फोन नं. ०७२३२-२९९०९७ Email- tcscyavatmal@gmail.com	अमरावती	यवतमाळ, वाशिम
१२	सहआयुक्त तथा उपाध्यक्ष, अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती, नागपूर आदिवासी विकास भवन, २ रा माळा, आर.टी.ओ. कार्यालयासमोर, गिरीपेठ, नागपूर-४४००१०. फोन नं. ०७१२-२५६००३१ Email- tcscnagpur@gmail.com / tcscngp.maharashtra@gov.in	नागपूर	नागपूर, वर्धा
१३	सहआयुक्त तथा उपाध्यक्ष, अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती, गोंदिया जिल्हाधिकारी कार्यालय, २ रा माळा, कक्ष क्र.२१४, गोंदिया-४४१६१४. फोन नं. ०७१८-२२९९३०४ Email- tcsgondia@gmail.com	नागपूर	गोंदिया, भंडारा
१४	सहआयुक्त तथा उपाध्यक्ष, अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती, गडचिरोली, जिल्हा परिषद कर्मचारी वसाहत, कॉम्प्लेक्स एरिया, गडचिरोली-४४२६०५ फोन नं. ०७१३२-२२३१७९ Email- tcscgad@yahoo.in	नागपूर	गडचिरोली
१५	सहआयुक्त तथा उपाध्यक्ष, अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती, चंद्रपूर, ताडोबा रोड, छत्रपतीगनर विद्या विहार शाळेच्या मागे, दुसरा माळा, तुकूम चंद्रपूर ४४२४०१ फोन नं.०७१३२-२२३१७९ Email- cvcchandrapur@gmail.com	नागपूर	चंद्रपूर

आदिवासी विकास विभाग,मंत्रालय, मुंबई
नागरिकांची सनद

अ.क्र	सेवांचा तपशील	योजना पुरविणारे अधिकारी/कर्मचारी यांचे नाव व हुद्दा	योजना पुरविण्याची विहीत मुदत	योजना मुदतीत न पुरविल्यास तक्रार करावयाच्या वरिष्ठ अधिकाऱ्याचे नाव हुद्दा
१.	शासकीय आश्रमशाळा समूह योजना	संबंधित शासकीय आश्रमशाळेचे मुख्याध्यापक/प्राचार्य	**प्रवेश-** १. दि. १ जून ते १५ जून पर्यंत पटनोंदणीतील पात्र विद्यार्थ्यांना इ. १ लीत प्रवेश देणे. २. दि.११ जून ते १५ जून पर्यंत इ.२ री ते १० वीत प्रवेश देणे. ३. त्यानंतरही जागा रिक्त राहिल्यास प्रकल्प अधिकाऱ्यांच्या मान्यतेने रिक्त जागेच्या मर्यादेत अर्ज स्कृिती करुन प्रवेश देण्यात येईल.	संबंधित प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प कार्यालय
२.	स्वेच्छा संस्थांना आश्रमशाळा चालविण्यास अर्थसहाय्य	संबंधित अनुदानित आश्रमशाळेचे मुख्याध्यापक/प्राचार्य	**प्रवेश-** १. दि. १ जून ते १५ जून पर्यंत पटनोंदणीतील पात्र विद्यार्थ्यांना इ.१लीत प्रवेश देणे. २. दि.११ जून ते १५ जून पर्यंत इ.२ री ते १० वीत प्रवेश देणे ३. त्यानंतरही जागा रिक्त राहिल्यास प्रकल्प अधिकाऱ्यांच्या मान्यतेने रिक्त जागेच्या मर्यादेत अर्ज स्विकृती करुन प्रवेश देण्यात येईल.	संबंधित प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प कार्यालय
३.	शासकीय आश्रमशाळेत कनिष्ठ महाविद्यालय सुरु करणे	संबंधित शासकीय आश्रमशाळेचे मुख्याध्यापक/प्राचार्य	जागेच्या उपलब्धतेनुसार शैक्षणिक वर्ष सुरु झाल्यानंतर १० दिवसांच्या आत प्रवेश दिला जाईल. तद्नंतरही जागा रिक्त राहिल्यास प्रकल्प अधिकारी यांचे मान्यतेने प्रवेश दिला जाईल.	संबंधित प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प कार्यालय
४.	अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना शहरातील इंग्रजी माध्यमाच्या नामांकित निवासी शाळामध्ये शिक्षण देणे	संबंधित प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प कार्यालय	नामांकित शाळेतील रिक्त जागेच्या उपलब्धतेनुसार विद्यार्थी निवडीनंतर शैक्षणिक वर्षाच्या सुरुवातीस ३० दिवसांच्या आत नामांकित शाळेत प्रवेश दिला जाईल.	संबंधित अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक/ठाणे/अमरावती/नागपूर
५.	पंडित दिनदयाल उपाध्याय स्वयंम योजना	संबंधित प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प कार्यालय	**पात्र लाभार्थ्यांना-** • निवास, भोजन व निर्वाह भत्ता करिता निर्धारित रक्कम त्रैमासिक स्वरुपात देण्यात येईल. • शैक्षणिक साहित्याकरिता देय रक्कम वर्षाच्या सुरुवातीस एकदाच देण्यात येईल.	संबंधित अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक/ठाणे/अमरावती/नागपूर

अ.क्र	सेवांचा तपशील	योजना पुरविणारे अधिकारी/कर्मचारी यांचे नाव व हुद्दा	योजना पुरविण्याची विहीत मुदत	योजना मुदतीत न पुरविल्यास तक्रार करावयाच्या वरिष्ठ अधिकाऱ्याचे नाव हुद्दा
६.	आदिवासी मुलां-मुलींचे शासकीय वसतिगृहे	संबंधित प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प कार्यालय	**प्रवेश:-** १. https://swayam.mahaonline.gov.in या संकेतस्थळावर वसतिगृह प्रवेशाकरिता अर्ज करणे अनिर्वाय आहे. २. विद्यालयीन विद्यार्थ्यांसाठी दि.०१ जून ते दि. १५ जून पर्यंत प्रत्यक्षात प्रवेश ३. कनिष्ठ महाविद्यालयीन, महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांना दि.३१ जुलै पर्यंत प्रत्यक्ष प्रवेश ४. शासकीय वसतिगृहातील जुन्या विद्यार्थ्यांना मागील वर्षाच्या निकालानुसार कागदपत्राच्या पडताळणी अंती तात्काळ प्रवेश ५. व्यावसायिक अभ्यासक्रमासाठी सदर मुदत प्राप्त अभ्यासक्रमाच्या निकालावर अवलंबून राहील माहे-ऑगस्ट पर्यंत पूर्ण	संबंधित अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक/ठाणे/अमरावती/नागपूर
७.	अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना शालांत परिक्षोत्तर शिष्यवृत्ती (भारत सरकार शिष्यवृत्ती) योजना	संबंधित प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प कार्यालय	परिपूर्ण अर्ज प्राप्तीनंतर निधीच्या उपलब्धतेनुसार वरील अनुज्ञेय सेवा पुरविली जाते. त्याचा सर्वसाधारण कालावधी खालीलप्रमाणे असेल. • महाविद्यालयीन अर्ज सादर करणे-३१ जुलै • महाविद्यालयाने प्रकल्प अधिकाऱ्यांना १५ ऑगस्ट पर्यंत अर्ज सादर करणे. • प्रकल्प अधिकाऱ्यांकडून छाननी-१५ सप्टेंबर पर्यंत • विद्यार्थ्याच्या बॅंक खातेवर जमा करणे-३० सप्टेंबर पर्यंत • मात्र ज्या विद्यार्थ्यांचे उशिरा निकालामुळे प्रवेश उशिरा होतील त्यांनी वरील मुदतीमध्ये १ महिन्याची वाढ अनुज्ञेय राहील. • तद्नंतर निधीच्या उपलब्धतेनुसार प्रत्येक महिन्यात निर्वाह भत्ता विद्यार्थ्यांच्या बॅंक खात्यावर जमा करण्यात येईल.	संबंधित अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक/ठाणे/अमरावती/नागपूर
८.	राज्यातील शासनमान्यता प्राप्त खाजगी विनाअनुदानित व कायम विनाअनुदानित संस्थामधील व्यावसायिक अभ्यासक्रमामध्ये प्रवेश घेणाऱ्या अनुसूचित	संबंधित प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प कार्यालय	परिपूर्ण अर्ज प्राप्ती नंतर महाविद्यालयाच्या बॅंक खात्यात शिक्षण शुल्क, परिक्षा शुल्क जमा करणे	संबंधित अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक/ठाणे/अमरावती/नागपूर

अ.क्र	सेवांचा तपशील	योजना पुरविणारे अधिकारी/कर्मचारी यांचे नाव व हुद्दा	योजना पुरविण्याची विहीत मुदत	योजना मुदतीत न पुरविल्यास तक्रार करावयाच्या वरिष्ठ अधिकाऱ्याचे नाव हुद्दा
	जमातीच्या विद्यार्थ्यांच्या शैक्षणिक शुल्कांच्या प्रतिपूर्तीबाबत			
९.	व्यावसायिक पाठ्यक्रमात शिकणाऱ्या अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना निर्वाह भत्ता देणे	संबंधित प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प कार्यालय	• महाविद्यालयात परिपूर्ण अर्ज सादर करणे-३१ जुलै • महाविद्यालयाने प्रकल्प अधिकाऱ्यांना १५ ऑगस्ट पर्यंत अर्जासह प्रस्ताव सादर करणे. • प्रकल्प अधिकाऱ्यांकडून छाननी-१५ सप्टेंबर पर्यंत • निधी विद्यार्थ्यांच्या बँक खातेवर जमा करणे-३० सप्टेंबर पर्यंत • मात्र ज्या विद्यार्थ्यांचे उशिरा निकालामुळे प्रवेश उशिरा होतील त्यांनी वरील मुदतीमध्ये १ महिन्याची वाढ अनुज्ञेय राहील.	संबंधित अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक/ठाणे/अमरावती/नागपूर
१०.	महाराष्ट्र ट्रायबल पब्लिक स्कूल सोसायटी एकलव्य मॉडेल निवासी शाळा योजना	मुख्याध्यापक/प्राचार्य	स्पर्धा परिक्षेचा निकाल लागल्यानंतर उपलब्ध जागेनुसार संबंधित एकलव्य निवासी शाळांच्या प्राचार्यामार्फत प्रवेश देण्यात येईल.	संबंधित प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प कार्यालय
११.	सुवर्ण महोत्सवी आदिवासी पूर्व माध्यमिक शिष्यवृत्ती योजना	संबंधित प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प कार्यालय	• मुख्याध्यापकांनी अर्जाची छाननी करुन पात्र विद्यार्थ्यांचे एकत्रित अर्ज गट शिक्षणाधिकारी यांच्यामार्फत प्रकल्प अधिकारी कार्यालयाकडे सादर करणे. • प्रवेशानंतर पात्र विद्यार्थ्यांच्या पालकांना बँकेत खाते उघडण्याबाबत सूचित करणे.	संबंधित अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक/ठाणे/अमरावती/नागपूर
१२.	अनुसूचित जमातीच्या मुलां-मुलींना परदेशात शिक्षणासाठी शिष्यवृत्ती देणे	आयुक्त, आदिवासी विकास आयुक्तालय, नाशिक	• प्रस्तुत शिष्यवृत्ती योजनेचा लाभ मिळणेसाठी विहित नमुन्यात आवेदन https://fs.maharashtra.in या आदिवासी विकास विभागाच्या संकेतस्थळावर भरणे अनिवार्य आहे. • अर्ज फक्त ऑनलाईन पध्दतीने स्विकारले जातील. अर्ज ऑनलाईन भरण्याकरिता संकेतस्थळ वर्षभर खुले राहील.	सचिव, आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
१३.	केंद्रवर्ती अर्थसंकल्प (न्युक्लिअस बजेट)	संबंधित प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प कार्यालय	अर्ज प्राप्त झाल्यापासून व परिपूर्ण कागदपत्रासह सहा महिन्याच्या कालावधीत १.योजनांच्या आराखडयास मंजूरी मिळाल्यानंतर इच्छुक उमेदवार व संस्थांकडून अर्ज मागविणे, छाननी अंती लाभार्थी व संस्था निश्चित करणेकरिता-१५ दिवस	संबंधित अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक/ठाणे/अमरावती/नागपूर

<table>
<tr><th>अ.क्र</th><th>सेवांचा तपशील</th><th>योजना पुरविणारे अधिकारी/कर्मचारी यांचे नाव व हुद्दा</th><th>योजना पुरविण्याची विहीत मुदत</th><th>योजना मुदतीत न पुरविल्यास तक्रार करावयाच्या वरिष्ठ अधिकाऱ्याचे नाव हुद्दा</th></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td>२.ज्येष्ठता यादी व योजनानिहाय लाभार्थी यादी निश्चित करणे, संस्था व लाभार्थी निवड यादीस मान्यता देणे-२५ दिवस
३.प्रत्यक्ष योनेचा लाभ देण्यास योजनेच्या स्वरुपानुसार १ ते ६ महिन्याचा कालावधी</td><td></td></tr>
<tr><td>१४</td><td>मोटार वाहनचालक प्रशिक्षण केंद्र योजना</td><td>संबंधित प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प कार्यालय</td><td>अर्जाचा नमुना संबंधित प्रकल्प कार्यालयाकडून उपलब्ध करुन देण्यात येतो.</td><td>संबंधित अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक/ठाणे/अमरावती/नागपूर</td></tr>
<tr><td>१५.</td><td>सैन्य व पोलीस भरती पुर्व प्रशिक्षण योजना</td><td>संबंधित प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प कार्यालय</td><td><table>
<tr><td>अर्ज प्राप्त झाल्यापासून</td><td>मार्च</td><td>जुलै</td><td>नोव्हेंबर</td></tr>
<tr><td>अर्जाची तपासणी</td><td>एप्रिल</td><td>ऑगस्ट</td><td>डिसेंबर</td></tr>
<tr><td>परिपूर्ण अर्जाची यादी अंतिम करणे</td><td>मे</td><td>सप्टेंबर</td><td>जानेवारी</td></tr>
<tr><td>निवड यादी जाहीर करणे</td><td>जून</td><td>ऑक्टोंबर</td><td>फेब्रुवारी</td></tr>
<tr><td>प्राप्त अर्जाच्या दिनांकास ज्येष्ठतेनुसार उमेदवार निवड</td><td>जुलै</td><td>नोव्हेंबर</td><td>मार्च</td></tr>
</table></td><td>संबंधित अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक/ठाणे/अमरावती/नागपूर</td></tr>
<tr><td>१६</td><td>अनुसूचित जमातीच्या उमेदवारांसाठी सेवायोजन नोंदणी</td><td>संबंधित प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प कार्यालय</td><td>अर्ज प्राप्त झाल्यापासून व परिपूर्ण कागदपत्रासह त्याच दिवशी अथवा दुसरे दिवशी कार्यालयीन वेळेत</td><td>संबंधित अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक/ठाणे/अमरावती/नागपूर</td></tr>
<tr><td>१७</td><td>आदिवासी क्षेत्रात उल्लेखनिय काम करणाऱ्या या सामाजिक कार्यकर्त्यांना संस्थांना आदिवासी सेवक/सेवा संस्था पुरस्कार</td><td>संबंधित प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प कार्यालय</td><td>सदर प्रकरणी विहीत मुदत नमूद केलेली नाही. परंतु पुरस्कार हे दि. २९ नाव्हेंबर रोजी वितरीत करावयाचे आहेत.</td><td>संबंधित अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक/ठाणे/अमरावती/नागपूर</td></tr>
<tr><td>१८</td><td>अनुसूचित जमातीच्या सामुहिक विवाह सोहळयात सहभागी होणाऱ्या दांपत्याकरिता कन्यादान योजना राबविणे</td><td>संबंधित प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प कार्यालय</td><td>अर्जाचा नमुना आदिवासी विकास विभाग शासन शुध्दीपत्र दिनांक १८/०२/२००९ मध्ये नमूद केलेले आहे.</td><td>संबंधित प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प</td></tr>
<tr><td>१९</td><td>भूमिहिन दारिद्य रेषेखालील आदिवासींचे सबळीकरण व स्वाभिमान योजना</td><td>संबंधित प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प कार्यालय</td><td>सदर प्रकरणी विहीत मुदत नाही परंतु प्रकल्प अधिकारी यांनी त्यांच्याकडे जमिन खरेदीचे प्रस्ताव प्राप्त झाल्यावर त्यांनी आपल्या अभिप्रायासह प्रस्ताव २ महिन्यांत जिल्हास्तरीय समितीस पाठविणे आवश्यक आहे.</td><td>संबंधित अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक/ठाणे/अमरावती/नागपूर</td></tr>
<tr><td>२०</td><td>शबरी आदिवासी घरकूल योजना</td><td>संबंधित प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प कार्यालय</td><td>आदिवासी विकास विभाग शासन निर्णय दिनांक ०८/०९/२०२३ अन्वये ग्रामिण भागासाठी व दिनांक ११/०१/२०२४ अन्वये शहरी भागासाठी अर्जाचा नमुना विहीत करण्यात आला आहे.</td><td>संबंधित प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प</td></tr>
</table>

अ.क्र	सेवांचा तपशील	योजना पुरविणारे अधिकारी/कर्मचारी यांचे नाव व हुद्दा	योजना पुरविण्याची विहीत मुदत	योजना मुदतीत न पुरविल्यास तक्रार करावयाच्या वरिष्ठ अधिकाऱ्याचे नाव हुद्दा
२१	पारधी विकास कार्यक्रम	संबंधित प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प कार्यालय	विहीत मुदत नमूद नाही. परिपूर्ण अर्ज प्राप्तीनंतर/त्रुटी पूर्ततेनंतर कार्यवाही करणे अपेक्षित.	संबंधित अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक/ठाणे/अमरावती/नागपूर
२२	भारतरत्न डॉ.ए.पी.जे.अब्दुल कलाम अमृत आहार योजना	संबंधित प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक बाल विकास सेवा	१.अनुसूचित क्षेत्र व अतिरिक्त आदिवासी उपयोजना क्षेत्रातील गर्भवती व स्तनदा माता यांना एक वेळेचा चौरस आहार देण्यात येतो. २.तसेच या योजनेच्या टप्पा-२ अंतर्गत ७ महिने ते ६ वर्ष वयोगटातील बालकांना अंगणवाडीमध्ये अंडी/केळी/ ऋतुमानानुसार फळे इ. आहार देण्यात येतो.	आयुक्त, एकात्मिक बाल विकास सेवा योजना, नवी मुंबई संबंधित प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प
२३	अनुसूचित जमाती व इतर पारंपारिक वन निवासी (वनहक्क मान्यता) अधिनियम, २००६	नोडल अधिकारी-आयुक्त, आदिवासी संशोधन व प्रशिक्षण संस्था, पुणे	सदर प्रकरणी विहीत मुदत नाही परंतु ग्रामसमितीपुढे दावा दाखल झाल्यानंतर उपविभागीय वनहक्क समितीकडे तद्नंतर जिल्हास्तरिय वनहक्क समितीकडे दाखल केला जातो. दावा फेटाळल्यास प्रत्येक स्तरावरुन पुढील स्तरावर अपील करण्यासाठी आदेश प्राप्त झाल्यापासून ६० दिवसांचा कालावधी आहे. अनुसूचित क्षेत्रातील जिल्हास्तरीय समितीने अमान्य केलेल्या दाव्यांवर अपिल करण्यासाठी विभागीय आयुक्त यांच्या अध्यक्षतेखाली गठीत केलेल्या समितीकडे ९० दिवसात अपिल करण्याचा कालावधी आहे.	१.उपविभागीय अधिकारी तथा अध्यक्ष उपविभागीय वनहक्क समिती २.जिल्हाधिकारी तथा अध्यक्ष जिल्हास्तरीय वनहक्क समिती ३.विभागीय आयुक्त तथा अध्यक्ष विभागस्तरीय वनहक्क समिती ४.मुख्य सचिव तथा अध्यक्ष राज्यस्तरीय सनियंत्रण.
२४	स्वयंरोजगारासाठी वाहन खरेदी तसेच इतर व्यवसाय सुरु करण्यासाठी राज्य शासनाच्या अर्थसहाय्याने कर्जयोजना	संबंधित शाखा व्यवस्थापक, शबरी आदिवासी वित्त व विकास महामंडळ	आवश्यक कागदपत्रांची पुर्तता केल्यानंतर निधी उपलब्धतेच्या अधिन राहून १२० दिवसांच्या आत.	व्यवस्थापकीय संचालक, शबरी आदिवासी वित्त व विकास महामंडळ मर्यादित, नाशिक

जोडपत्र-३

विभागाच्या/कार्यालयाच्या दर्शनी भागात प्रसिद्ध करावयाचा योजनानिहाय नागरिकांच्या सनदेचा नमुना

विभागाचे/कार्यालयाचे नाव:-आदिवासी विकास विभाग

अ.क्र.	योजनेचे नाव	योजना मंजूर करण्याची कालमर्यादा (कार्य दिवसांमध्ये)	योजना मंजूर करणारे प्राधिकरण/ अधिकारी	तक्रार दाखल करण्यासाठी संबंधित अपिलीय अधिकारी
१	अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना मट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती (भारत सरकार शिष्यवृत्ती) योजना	विद्यार्थ्यांच्या महाविद्यालया- कडून परिपूर्ण अर्ज प्राप्त झाल्यांनतर १५ दिवस.	संबंधित प्रकल्प अधिकारी	*संबंधित अपर आयुक्त

जोडपत्र -४

संकेतस्थळावर प्रसिद्ध करावयाच्या सेवानिहाय नागरिकांच्या सनदेचा नमुना

विभागाचे /कार्यालयाचे नाव:-आदिवासी विकास विभाग.

योजनेचे नाव:- अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना मट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती (भारत सरकार शिष्यवृत्ती) योजना

१.	सेवेचा संक्षिप्त तपशिल	अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना मट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती (भारत सरकार शिष्यवृत्ती) योजना
२.	योजनेच्या पात्रतेचे निकष	विद्यार्थी अनुसूचित जमातीचा असावा,विद्यार्थ्यांचे पालकांचे उत्पन्न २.५० पेक्षा कमी असावे.
३.	योजनेसाठी आवश्यक कागदपत्रे	जातीचा दाखला, उत्पन्न दाखला, रहिवास दाखला, प्रवेश पावती व अनुषंगिक कागदपत्रे
४.	योजनेसाठी ऑनलाईन अर्ज करण्यासाठी विभागाचे संकेतस्थळ	https://mahadbt.maharashtra.gov.in
५.	आवश्यक शुल्क (लागू असल्यास)	निशुल्क
६.	शुल्क भरण्याची पद्धत	-
७.	मंजूरीसाठी लागणारा कालावधी	परिपुर्ण अर्ज प्राप्त झाल्यानंतर १५ दिवस*
८.	मंजूर करणारे सक्षम प्राधिकारी	प्रकल्प अधिकारी, ए.आ.वि. प्र.
९.	सेवेसंदर्भात तक्रार निराकरण करणारे अपिलीय अधिकारी	संबंधित अपर आयुक्त*

* मंजूरीसाठी लागणारा कालावधी तसेच तक्रार निराकरण करणारे अपिलीय अधिकारी घोषित नाहीत.

जोडपत्र-३

विभागाच्या/कार्यालयाच्या दर्शनी भागात प्रसिद्ध करावयाचा योजनानिहाय नागरिकांच्या सनदेचा नमुना
विभागाचे/कार्यालयाचे नाव:-आदिवासी विकास विभाग

अ.क्र.	योजनेचे नाव	योजना मंजूर करण्याची कालमर्यादा (कार्य दिवसांमध्ये)	योजना मंजूर करणारे प्राधिकरण/ अधिकारी	तक्रार दाखल करण्यासाठी संबंधित अपिलीय अधिकारी
१	अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना शिक्षण व परीक्षा शुल्क (फ्रीशीप)	विद्यार्थ्यांच्या महाविद्यालया- कडून परिपूर्ण अर्ज प्राप्त झाल्यांनतर १५ दिवस.	संबंधित प्रकल्प अधिकारी	*संबंधित अपर आयुक्त

जोडपत्र -४

संकेतस्थळावर प्रसिद्ध करावयाच्या सेवानिहाय नागरिकांच्या सनदेचा नमुना
विभागाचे /कार्यालयाचे नाव:-आदिवासी विकास विभाग.

योजनेचे नाव:- अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना शिक्षण व परीक्षा शुल्क (फ्रीशीप)

१.	सेवेचा संक्षिप्त तपशिल	अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना शिक्षण व परीक्षा शुल्क (फ्रीशीप)
२.	योजनेच्या पात्रतेचे निकष	विद्यार्थी अनुसूचित जमातीचा असावा,विद्यार्थ्यांचे पालकांचे उत्पन्न २.५० पेक्षा जास्त असावे.
३.	योजनेसाठी आवश्यक कागदपत्रे	जातीचा दाखला, उत्पन्न दाखला, रहिवास दाखला, प्रवेश पावती व अनुषंगिक कागदपत्रे
४.	योजनेसाठी ऑनलाईन अर्ज करण्यासाठी विभागाचे संकेतस्थळ	https://mahadbt.maharashtra.gov.in
५.	आवश्यक शुल्क (लागू असल्यास)	निशुल्क
६.	शुल्क भरण्याची पद्धत	-
७.	मंजूरीसाठी लागणारा कालावधी	परिपुर्ण अर्ज प्राप्त झाल्यानंतर १५ दिवस*
८.	मंजूर करणारे सक्षम प्राधिकारी	प्रकल्प अधिकारी, ए.आ.वि. प्र.
९.	सेवेसंदर्भात तक्रार निराकरण करणारे अपिलीय अधिकारी	संबंधित अपर आयुक्त*

* मंजूरीसाठी लागणारा कालावधी तसेच तक्रार निराकरण करणारे अपिलीय अधिकारी घोषित नाहीत.

जोडपत्र-३

विभागाच्या/कार्यालयाच्या दर्शनी भागात प्रसिद्ध करावयाचा योजनानिहाय नागरिकांच्या सनदेचा नमुना

विभागाचे/कार्यालयाचे नाव:-आदिवासी विकास विभाग

अ.क्र.	योजनेचे नाव	योजना मंजूर करण्याची कालमर्यादा (कार्य दिवसांमध्ये)	योजना मंजूर करणारे प्राधिकरण/ अधिकारी	तक्रार दाखल करण्यासाठी संबंधित अपिलीय अधिकारी
१	राज्यातील शासनमान्यता प्राप्त खाजगी विनाअनुदानित व कायम विनाअनुदानित संस्थांमधील व्यावसायिक अभ्यासक्रमामध्ये प्रवेश घेणाऱ्या अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांकरिता शिष्यवृत्ती योजना.	*विद्यार्थ्यांच्या महाविद्यालया- कडून परिपूर्ण अर्ज प्राप्त झाल्यांनतर १५ दिवस.	संबंधित प्रकल्प अधिकारी	*संबंधित अपर आयुक्त

जोडपत्र -४

संकेतस्थळावर प्रसिद्ध करावयाच्या सेवानिहाय नागरिकांच्या सनदेचा नमुना

विभागाचे /कार्यालयाचे नाव:-आदिवासी विकास विभाग.

योजनेचे नाव:- राज्यातील शासनमान्यता प्राप्त खाजगी विनाअनुदानित व कायम विनाअनुदानित संस्थांमधील व्यावसायिक अभ्यासक्रमामध्ये प्रवेश घेणाऱ्या अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांकरिता शिष्यवृत्ती योजना.

१.	सेवेचा संक्षिप्त तपशिल	राज्यातील शासनमान्यता प्राप्त खाजगी विनाअनुदानित व कायम विनाअनुदानित संस्थांमधील व्यावसायिक अभ्यासक्रमामध्ये प्रवेश घेणाऱ्या अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांकरिता शिष्यवृत्ती योजना.
२.	योजनेच्या पात्रतेचे निकष	विद्यार्थी अनुसूचित जमातीचा असावा,विद्यार्थ्यांचे पालकांचे उत्पन्न २.५० पेक्षा जास्त असावे.
३.	योजनेसाठी आवश्यक कागदपत्रे	जातीचा दाखला, जात वैधता प्रमाणपत्र , उत्पन्न दाखला, रहिवास दाखला, प्रवेश पावती व अनुषंगिक कागदपत्रे
४.	योजनेसाठी ऑनलाईन अर्ज करण्यासाठी विभागाचे संकेतस्थळ	https://mahadbt.maharashtra.gov.in
५.	आवश्यक शुल्क (लागू असल्यास)	निशुल्क
६.	शुल्क भरण्याची पद्धत	-
७.	मंजूरीसाठी लागणारा कालावधी	*परिपुर्ण अर्ज प्राप्त झाल्यानंतर १५ दिवस
८.	मंजूर करणारे सक्षम प्राधिकारी	प्रकल्प अधिकारी, ए.आ.वि. प्र.
९.	सेवेसंदर्भात तक्रार निराकरण करणारे अपिलीय अधिकारी	*संबंधित अपर आयुक्त

* मंजूरीसाठी लागणारा कालावधी तसेच तक्रार निराकरण करणारे अपिलीय अधिकारी घोषित नाहीत.

जोडपत्र-३

विभागाच्या/कार्यालयाच्या दर्शनी भागात प्रसिद्ध करावयाचा योजनानिहाय नागरिकांच्या सनदेचा नमुना

विभागाचे/कार्यालयाचे नाव:-आदिवासी विकास विभाग

अ.क्र.	योजनेचे नाव	योजना मंजूर करण्याची कालमर्यादा (कार्य दिवसांमध्ये)	योजना मंजूर करणारे प्राधिकरण/ अधिकारी	तक्रार दाखल करण्यासाठी संबंधित अपिलीय अधिकारी
१	व्यावसायीक अभ्यासक्रमाचे शिक्षण घेणा-या अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना निर्वाहभत्ता देणे	*विद्यार्थ्यांच्या महाविद्यालया- कडून परिपूर्ण अर्ज प्राप्त झाल्यांनतर १५ दिवस.	संबंधित प्रकल्प अधिकारी	*संबंधित अपर आयुक्त

जोडपत्र -४

संकेतस्थळावर प्रसिद्ध करावयाच्या सेवानिहाय नागरिकांच्या सनदेचा नमुना

विभागाचे /कार्यालयाचे नाव:-आदिवासी विकास विभाग.

योजनेचे नाव:- व्यावसायीक अभ्यासक्रमाचे शिक्षण घेणा-या अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना निर्वाहभत्ता देणे

१.	सेवेचा संक्षिप्त तपशिल	व्यावसायीक अभ्यासक्रमाचे शिक्षण घेणा-या अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना निर्वाहभत्ता देणे
२.	योजनेच्या पात्रतेचे निकष	विद्यार्थी अनुसूचित जमातीचा व्यावसायीक अभ्यासक्रमास प्रवेशीत असावा,पोस्ट मॅट्रीक शिष्यवृत्ती धारक असावा.
३.	योजनेसाठी आवश्यक कागदपत्रे	जातीचा दाखला, उत्पन्न दाखला, रहिवास दाखला, प्रवेश पावती व अनुषंगिक कागदपत्रे
४.	योजनेसाठी ऑनलाईन अर्ज करण्यासाठी विभागाचे संकेतस्थळ	https://mahadbt.maharashtra.gov.in
५.	आवश्यक शुल्क (लागू असल्यास)	निशुल्क
६.	शुल्क भरण्याची पद्धत	-
७.	मंजूरीसाठी लागणारा कालावधी	*परिपुर्ण अर्ज प्राप्त झाल्यानंतर १५ दिवस
८.	मंजूर करणारे सक्षम प्राधिकारी	प्रकल्प अधिकारी, ए.आ.वि. प्र.
९.	सेवेसंदर्भात तक्रार निराकरण करणारे अपिलीय अधिकारी	*संबंधित अपर आयुक्त

* मंजूरीसाठी लागणारा कालावधी तसेच तक्रार निराकरण करणारे अपिलीय अधिकारी घोषित नाहीत.

जोडपत्र-३

विभागाच्या/कार्यालयाच्या दर्शनी भागात प्रसिद्ध करावयाचा योजनानिहाय नागरिकांच्या सनदेचा नमुना

विभागाचे/कार्यालयाचे नाव:-आदिवासी विकास विभाग

अ.क्र.	**योजनेचे नाव**	**योजना मंजूर करण्याची कालमर्यादा (कार्य दिवसांमध्ये)**	**योजना मंजूर करणारे प्राधिकरण/ अधिकारी**	**तक्रार दाखल करण्यासाठी संबंधित अपिलीय अधिकारी**
१	अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांकरिता व्यवसाय प्रशिक्षण शुल्क प्रतिपूर्ती योजना	*विद्यार्थ्यांच्या महाविद्यालया- कडून परिपूर्ण अर्ज प्राप्त झाल्यांनतर १५ दिवस.	संबंधित प्रकल्प अधिकारी	*संबंधित अपर आयुक्त

जोडपत्र -४

संकेतस्थळावर प्रसिद्ध करावयाच्या सेवानिहाय नागरिकांच्या सनदेचा नमुना

विभागाचे /कार्यालयाचे नाव:-आदिवासी विकास विभाग.

योजनेचे नाव:- अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांकरिता व्यवसाय प्रशिक्षण शुल्क प्रतिपूर्ती योजना

१.	सेवेचा संक्षिप्त तपशिल	अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांकरिता व्यवसाय प्रशिक्षण शुल्क प्रतिपूर्ती योजना (आटीआय)
२.	योजनेच्या पात्रतेचे निकष	इयत्ता १० वी अनुत्तीर्ण विद्यार्थ्यासाठी व्यवसाय अभ्यासक्रमांसाठी रु.८०० लाखापर्यंत उत्पन्न असणा-या व इयत्ता १० वी उत्तीर्ण विद्यार्थ्यांसाठी असलेल्या अभ्यासक्रमासाठी रु.२.५१ लाख ते ८.०० लाख या उत्पन्नाच्या मर्यादेत असणा-या ST विद्यार्थ्यांना ही योजना लागू राहील.
३.	योजनेसाठी आवश्यक कागदपत्रे	जातीचा दाखला, उत्पन्न दाखला, रहिवास दाखला, प्रवेश पावती व अनुषंगिक कागदपत्रे
४.	योजनेसाठी ऑनलाईन अर्ज करण्यासाठी विभागाचे संकेतस्थळ	https://mahadbt.maharashtra.gov.in
५.	आवश्यक शुल्क (लागू असल्यास)	निशुल्क
६.	शुल्क भरण्याची पद्धत	-
७.	मंजूरीसाठी लागणारा कालावधी	परिपुर्ण अर्ज प्राप्त झाल्यानंतर १५ दिवस*
८.	मंजूर करणारे सक्षम प्राधिकारी	प्रकल्प अधिकारी, ए.आ.वि. प्र.
९.	सेवेसंदर्भात तक्रार निराकरण करणारे अपिलीय अधिकारी	संबंधित अपर आयुक्त*

* मंजूरीसाठी लागणारा कालावधी तसेच तक्रार निराकरण करणारे अपिलीय अधिकारी घोषित नाहीत.

जोडपत्र-३

विभागाच्या/कार्यालयाच्या दर्शनी भागात प्रसिद्ध करावयाचा योजनानिहाय नागरिकांच्या सनदेचा नमुना

विभागाचे/कार्यालयाचे नाव:-आदिवासी विकास विभाग

अ.क्र.	योजनेचे नाव	योजना मंजूर करण्याची कालमर्यादा (कार्य दिवसांमध्ये)	योजना मंजूर करणारे प्राधिकरण/ अधिकारी	तक्रार दाखल करण्यासाठी संबंधित अपिलीय अधिकारी
१	अनुसूचित जमातीच्या मुला-मुलींना परदेशात शिक्षणासाठी शिष्यवृत्ती देणे	विद्यार्थ्यांच्या महाविद्यालया-कडून परिपूर्ण अर्ज प्राप्त झाल्यांनतर ३० दिवस.	शासन स्तरावरील निवड समिती	-

जोडपत्र -४

संकेतस्थळावर प्रसिद्ध करावयाच्या सेवानिहाय नागरिकांच्या सनदेचा नमुना

विभागाचे /कार्यालयाचे नाव:-आदिवासी विकास विभाग.

योजनेचे नाव:- अनुसूचित जमातीच्या मुला-मुलींना परदेशात शिक्षणासाठी शिष्यवृत्ती देणे

१.	सेवेचा संक्षिप्त तपशिल	अनुसूचित जमातीच्या मुला-मुलींना पदव्युत्तर पदवी, पदव्युत्तर पदविका व पीएचडी या अभ्यासक्रमासाठी परदेशातील शिक्षणासाठी शिष्यवृत्ती देणे
२.	योजनेच्या पात्रतेचे निकष	१) विद्यापीठाची जागतीक रँक ही ३०० च्या आत असणे आवश्यक आहे. २)विद्यार्थ्याचे पालकांचे उत्पन्न मर्यादा रुपये १०.०० लाख इतकी करण्यात आलेली आहे ३)सदर योजनेसाठी दरवर्षी ४० इतका लक्षांक निर्धारीत करण्यात आलेला आहे.
३.	योजनेसाठी आवश्यक कागदपत्रे	१. जात प्रमाणपत्र २. जात वैधता प्रमाणपत्र ३. पासपोर्ट ४. विद्यापीठाचे unconditional offer letter ५. उत्पन्न दाखला ६.पदवी उत्तीर्ण प्रमाणपत्र ७.अधिवास प्रमाणपत्र ८. इतर आवश्यक कागदपत्रे
४.	योजनेसाठी ऑनलाईन अर्ज करण्यासाठी विभागाचे संकेतस्थळ	https://fs.maharashtra.gov.in
५.	आवश्यक शुल्क (लागू असल्यास)	निशुल्क
६.	शुल्क भरण्याची पद्धत	-
७.	मंजूरीसाठी लागणारा कालावधी	परिपुर्ण अर्ज प्राप्त झाल्यानंतर ३० दिवस
८.	मंजूर करणारे सक्षम प्राधिकारी	शासन स्तरावरील निवड समिती
९.	सेवेसंदर्भात तक्रार निराकरण करणारे अपिलीय अधिकारी	-

जोडपत्र-३

विभागाच्या/कार्यालयाच्या दर्शनी भागात प्रसिद्ध करावयाचा योजनानिहाय नागरिकांच्या सनदेचा नमुना

विभागाचे/कार्यालयाचे नाव:-आदिवासी विकास विभाग

अ.क्र.	योजनेचे नाव	योजना मंजूर करण्याची कालमर्यादा (कार्य दिवसांमध्ये)	योजना मंजूर करणारे प्राधिकरण/ अधिकारी	तक्रार दाखल करण्यासाठी संबंधित अपिलीय अधिकारी
१	आदिवासी मुला/ मुलींना शासकीय वसतीगृहांत मोफत प्रवेश देणे.	सर्व दृष्टीने परिपुर्ण अर्ज प्राप्त झाल्यानंतर ४५ दिवस	गृहप्रमुख/गृहपाल आदिवासी मुला/मुलींचे शासकीय वसतीगृह	संबंधित प्रकल्प अधिकारी,एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प.

जोडपत्र -४

संकेतस्थळावर प्रसिद्ध करावयाच्या सेवानिहाय नागरिकांच्या सनदेचा नमुना

विभागाचे /कार्यालयाचे नाव:-आदिवासी विकास विभाग.

योजनेचे नाव:- आदिवासी मुला/ मुलींना शासकीय वसतीगृहांत मोफत प्रवेश देणे.

अ.क्र.	मुद्दा	तपशील
१	योजनेचा संक्षिप्त तपशिल	अनुसूचित जमातीच्या मुलां / मुलींना उच्च शिक्षणाची सोय व्हावी व त्यांची शैक्षणीक उन्नती व्हावी या उद्येशाने सदर योजना सुरु करण्यात आलेली आहे. • शासकीय वसतीगृहात प्रवेश देऊन त्यांना निवास, भोजन, आंथरुण, पांघरुण, पाठ्यपुस्तके,शैक्षणीक व इतर आवश्यक साहित्य मोफत (डि.बी.टी द्वारे) पुरविणे.
२	योजनेच्या पात्रतेचे/निकष	१. विद्यार्थी अनुसूचित जमातीचा असावा. २. पालकांचे वार्षिक उत्पन्न मर्यादा रु. २.५० लक्ष अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांकडून विहित नमुन्यातील अर्ज प्राप्त करुन त्यांची छाननी प्रकल्प कार्यालयमार्फत होवून पात्र विद्यार्थ्यांना वसतिगृहात प्रवेश देण्यात येतो. ३. ग्रामीण व तालुकास्तरावरील वसतीगृहामध्ये इयत्ता ८ वी पासून पुढे प्रवेश देण्यात येतो व उर्वरीत वसतीगृहामध्ये इयत्ता ११ वी पुढील विद्यार्थ्यांना प्रवेश देण्यात येतो.
३	योजनेचे आवश्यक कागदपत्रे	१. शाळा सोडल्याचा दाखला २. ज्या इयत्तेचे उत्तीर्ण झाले गुणपत्रिकेची प्रत ३. दारिद्र्य रेषेखालील असल्यास प्रमाणपत्र. ४. उपविभागीय अधिकारी / तहसिलदार यांनी दिलेले पालकाचे अनुसूचित जमातीचे प्रमाणपत्र, ५. पालकांचा सक्षम अधिकाऱ्याचा उत्पन्नाचा दाखला. ६. कुटूंबाचे हमीपत्र.

४	योजनेसाठी ऑनलाईन अर्ज करण्यासाठी विभागाचे संकेतसथळ	https://swayam.mahaonline.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध आहे.
५	आवश्यक शुल्क लागू असल्यास	निशुल्क
६	शुल्क भरण्याची पद्धत	लागू नाही.
७	योजना मंजूरीसाठी लागणारा कालावधी	सर्व दृष्टीने परिपुर्ण अर्ज प्राप्त झाल्यानंतर ४५ दिवस
८	योजना मंजुर करणारे सक्षम प्राधिकारी	गृहप्रमुख/गृहपाल आदिवासी मुला/मुलींचे शासकीय वसतीगृह
९	योजनेसंदर्भात तक्रार निराकरण करणारे अधिकारी	संबंधित प्रकल्प अधिकारी,एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प,

जोडपत्र-३

विभागाच्या/कार्यालयाच्या दर्शनी भागात प्रसिद्दध करावयाचा योजना निहाय नागरिकांच्या सनदेचा नमुना

विभागाचे नाव-आदिवासी विकास विभाग

अ.क्र	योजनेचे नाव	योजना मंजूर करण्याची कालमर्यादा (दिवसांमध्ये	योजना मंजूर करणारे प्राधिकारी/अधिकारी	विलंब झाल्यास तक्रार दाखल करण्यासाठी संबंधित अधिकारी
१	पंडीत दिनदयाल उपाध्याय स्वयंम योजना	सर्व दृष्टीने परिपुर्ण अर्ज प्राप्त झाल्यानंतर ६० दिवसांमध्ये	संबंधित प्रकल्प अधिकारी,एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प.	संबंधित अपर आयुक्त,आदिवासी विकास विभाग.

जोडपत्र -४

संकेतस्थळावर प्रसिद्ध करावयाच्या सेवानिहाय नागरिकांच्या सनदेचा नमुना

विभागाचे /कार्यालयाचे नाव:-आदिवासी विकास विभाग.

योजनेचे नाव:- पंडित दीनदयाल उपाध्याय स्वयंम योजना

अ.क्र.	मुद्दा	तपशील
०१	योजनेचा संक्षिप्त तपशिल	शासकीय वसतीगृह प्रवेश क्षमता पुर्ण झाल्यानंतर इ.१० वी / इ १२.वी नंतरच्या अभ्यासक्रमासाठी प्रवेश घेतलेल्या तथापि विभागाच्या शासकीय वसतीगृहात प्रवेश न मिळालेल्या अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना भोजन, निवास व शैक्षणीक साहित्य उपलब्ध करून घेण्यासाठी अर्थसहाय्य केले जाते.
०२	योजनेच्या पात्रतेचे/निकष	१. विद्यार्थी अनुसूचित जमातीचा असावा. २. विद्यार्थ्यांच्या कुटुंबाची वार्षिक कमाल उत्पन्न मर्यादा रु.२.५० लक्ष पर्यंत राहील. ३. विद्यार्थ्याने /१०१२ वी नंतरच्या किमान २ वर्ष कालावधीच्या अभ्यासक्रमास प्रवेश घेतलेला असावा.
०३	योजनेचे आवश्यक कागदपत्रे	जातीचा दाखला,जातीचे वैधता प्रमाणपत्र, वार्षिक उत्पन्न दाखला,मागील वर्षाची गुणपत्रिका.
०४	योजनेसाठी ऑनलाईन अर्ज करण्यासाठी विभागाचे संकेतसथळ	https://swayam.mahaonline.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध आहे.
०५	आवश्यक शुल्क लागू असल्यास	निशुल्क
०६	शुल्क भरण्याची पद्धत	लागू नाही.
०७	योजना मंजूरीसाठी लागणारा कालावधी	सर्व दृष्टीने परिपुर्ण अर्ज प्राप्त झाल्यानंतर ६० दिवसांमध्ये
०८	योजना मंजुर करणारे सक्षम प्राधिकारी	संबंधित प्रकल्प अधिकारी,एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प,
०९	योजनेसंदर्भात तक्रार निराकरण करणारे अधिकारी	संबंधित अपर आयुक्त,आदिवासी विकास विभाग